

Spolufinancováno
Evropskou unií

Zlínský kraj
Kraj bez hranic

Sociální
služby
Haná

MINDFULNESS

Jak žít přítomným okamžikem

Aranka Medková Pekárková

Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Operačního programu Zaměstnanost plus a Zlínským krajem.

Registrační číslo projektu CZ.03.02.02/00/22_036/0004605

*„Je v dnešní době
vůbec možné
udržet si klidnou
hlavu? “*

EMOCE

NAŠE VNITŘNÍ NAVIGACE

Emoce jako navigační systém

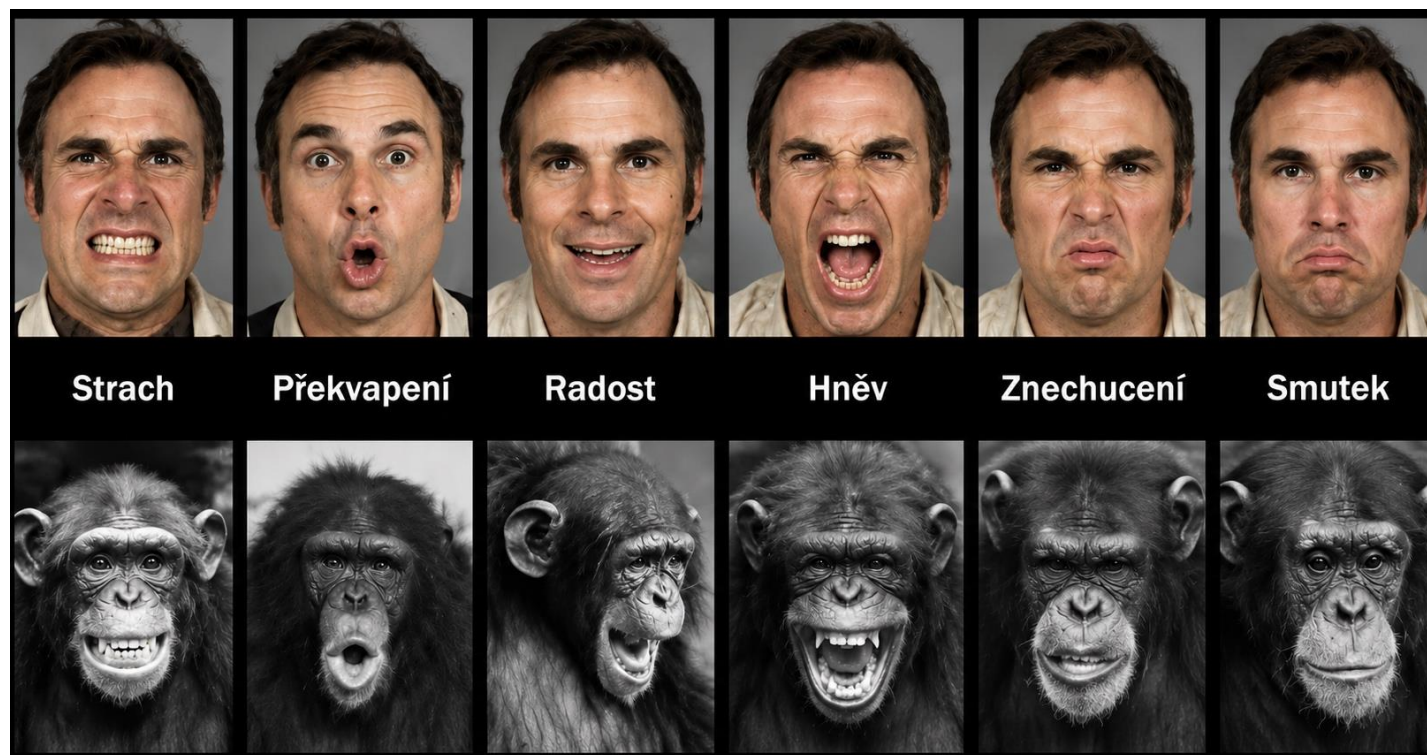
Emoce jsou přirozená reakce organismu na to, co se kolem nás děje

- > Připravují tělo k reakci
- > Pomáhají přežít a orientovat se v situacích

Emoce nejsou slabost. Jsou navigační systém člověka.

Základní lidské emoce

- > Podle výzkumu **Paula Ekmana** rozlišujeme sedm základních (primárních) emocí – *radost, smutek, strach, hněv, znechucení, překvapení a pohrdání*
- > Každá emoce má svůj evoluční význam a připravuje nás na určitou reakci

Jak vzniká emoční reakce?

Podnět → Výklad situace → Emoce → Reakce

- > Nereagujeme jen na situaci samotnou
- > Reagujeme hlavně na to, jak si ji vyložíme
- > Naše myšlenky ovlivňují emoce
- > Emoce následně ovlivňují naše chování

Ne vždy můžeme ovlivnit situaci.

Můžeme ale ovlivnit způsob, jak ji interpretujeme.

CO SE S NÁMI DĚJE POD TLAKEM

Model tří úrovní mozku (dle modelu P. D. MacLeana)

Reptiliánský mozek
(plazí / instinktivní mozek)

Limbický systém
(savčí / emoční mozek)

Neokortex
(lidský / racionální mozek)

Co se děje s naším chováním pod tlakem

Zúžení pozornosti

Zrychlení reakcí

Oslabení vědomé volby

Proč nestačí jen „vědět“ , jak reagovat

**V klidu víme, co je správné
Pod tlakem ale rozhodují automatické
vzorce**

- > Pod tlakem se mění fungování mozku
- > Vědomé strategie nejsou vždy dostupné
- > Rychlejší bývá naučená reakce
- > Proto je důležitý trénink a opakování

Pod tlakem nerozhoduje, co víme... ale co dokážeme použít

- > Kompetence nejsou pod tlakem automaticky dostupné
- > Pod tlakem jednáme podle návyků
- > Reakce bývá rychlejší než vědomé rozhodnutí

MINDFULNESS

Mindfulness = práce s pozorností

Všimnout si

Vrátit pozornost

Vytvořit prostor pro volbu

Otázka k zamyšlení

Ve kterých situacích dnes nejčastěji nereagujete tak, jak byste chtěli?

Mindfulness je dovednost, kterou lze trénovat

- > Není typ osobnosti
- > Dá se rozvíjet
- > Bez práce s pozorností nelze řídit emoce vědomě

PĚT PILÍŘŮ VĚDOMÉHO ŘÍZENÍ EMOCÍ

Uvědomění

Interpretace

Pozornost

Volba reakce

Dopad

Pilíř 1: Uvědomění

Všímám si, že se něco děje

Všechno začíná uvědoměním. Pokud si nevšímnu, že jsem emočně aktivovaný, nemám co regulovat.

Emoce se vždycky projeví nejdřív v těle – napětí, tlak, zrychlení.

*Jak poznáte,
že už nejste v
klidu?*

Pilíř 2: Interpretace

Co si v této situaci říkám

Emoce nevznikají ze situace, ale z jejího výkladu.

Stejná situace může vyvolat úplně jiné emoce podle toho, jaký příběh si k ní vytvoříme.

*Co Vám začne běžet
hlavou, když
dorazíte včas na
důležité setkání,
čekáte a druhý
člověk nepřichází ani
se nijak neozývá?*

Pilíř 3: Pozornost

Na co se právě soustředím

Pozornost je nejsilnější regulační nástroj.
Kam jde pozornost, tam jde emoce.

Pod tlakem se automaticky zaměřujeme
na hrozby, chyby a negativní signály.

Příklad automatické (bezděčné) pozornosti v praxi ...

*V náročných
situacích – kam jde
vaše pozornost
nejčastěji?*

Pilíř 4: Volba reakce

Jak se rozhodnu jednat

Reakce přichází automaticky, ale odpověď je zvolená.

Vědomé řízení emocí neznamená emoce nemít, ale rozhodnout se, jak s nimi naložím.

Když jste pod tlakem – jak automaticky reagujete? A jak byste reagovat chtěli?

Pilíř 5: Odpovědnost za dopad

Jaký vliv má moje chování na okolí

Emoce nejsou soukromá věc. Přenášejí se.

Náš emoční stav má přímý dopad na druhé, vztahy i atmosféru.

*S jakým pocitem
od Vás ostatní
odcházejí, když
jste pod tlakem?*

EMOCE POD TLAKEM

(JAK SI ZACHOVAT VNITŘNÍ STABILITU V
NÁROČNÝCH SITUACÍCH)

1. Vnitřní tlak: Vztah k sobě

Jak vzniká vnitřní tlak?

- > Největší tlak nevzniká v situaci
- > Vzniká ve způsobu, jak si ji vykládáme
- > Myšlenky $\neq$ fakta
- > Vnitřní dialog řídí emoční reakci

Technika: Emoční semafor

Co řeším:

JAKÉ
EMOCE
PROŽÍVÁM?

CO MI
TO
BERE?

CO MI
TO
DÁVÁ?

2. Vztahový tlak: Vztah k druhým

Jak vzniká vztahový tlak?

- > Emoce druhých jsou silný spouštěč
- > Snadno přebíráme cizí emoce
- > Ztrácíme vlastní stabilitu
- > Reagujeme místo odpovídání

Technika: Emoce druhých jako proud

- > Emoce druhých ≠ moje
- > Vnímám je
- > Nepřebírám je
- > Nechám je **volně plynout kolem sebe**

3. Systémový tlak: vztah k situaci

Jak vzniká systémový tlak?

- > Vzniká z role, odpovědnosti a očekávání systému
- > Objevuje se při rozhodování s dopadem na druhé
- > Je spojený s nedostatkem času, informací a zdrojů
- > Nutí jednat rychle – ne vždy vědomě

Technika: Zastavení časové paralýzy

Kdyby mi už zbývala už jen 1 hodinu / 10 minut ...

- > Co bych udělal/a jako první?
- > Čemu bych se věnoval/a?

TECHNIKY NA ZKLIDNĚNÍ HLAVY (ANEBO CO MŮŽU UDĚLAT HNED)

Vybrané dechové techniky

- > Rovnovážných 10 hlubokých nádechů a výdechů
- > Břišní dech
- > Mořský dech
- > Ležatá osmička
- > Nadi Shodhana (střídavý dech)

Technika ukotvení: 5-4-3-2-1

5 věcí, které vidím

4 věci, které slyším

3 věci, kterých se mohu dotknout

2 vůně, které cítím nosem

1 chuť, kterou mám na jazyku

Okamžité zklidnění přes tělo

Tlak dlaní (uzemnění přes tlak)

Motýlí objetí (zklidnění nervového systému)

Opora chodidel o zem (uzemnění a stabilita)

MINDFULNESS V KAŽDODENNÍ PRAXI

Mindfulness návyky pro dlouhodobou psychickou odolnost

Pomáhají nám dlouhodobě posilovat psychickou odolnost tím, že vědomě zaměřujeme pozornost na to, co funguje a dává smysl.

Příklady mindfulness návyků:

- > Deník vděčnosti
- > Technika „3 kontrolky štěstí“
- > Vědomé sebeoceňování
- > Všíímavý denní rituál

**Růžová
půlhodinka**

**Fialová
hodinka**

Milé
gesto

Všímavé jedení

CO SI DNES
ODNÁŠÍM?

**DĚKUJI
ZA POZORNOST**

Aranka